

Et Mentaliseringsbaseret perspektiv på identitet, ungdom og krise baseret på MBT-G for unge med personlighedsforstyrrelse

Nordisk MBT Konference 2026 Bergen

Speciallæge Kathrine Nikolajsen & Specialpsykolog Kasper Pyndt

Aarhus Universitets Hospital, Børne- og ungdomspsykiatrisk Afd.

Er MBT-G god behandling til unge med personlighedsforstyrrelse?

- Beck et al 2020:
- 112 unge med BPD i et RCT for MBT-G
- 12 mdrs behandling 3x PE, 37x MBT-G, 5x caseformuleringssessioner
- 29% havde remission ifht. borderline kriterier
- MBT-G var ikke bedre end TAU (1x/mdr)
- Drop-out 56% (27% i sidste halvdel af behandlingen)
- "Thus group-based MBT may not be suitable for those adolescents who experience a high level of psychopathology and low level of social functioning"
- Gruppeterapi er vanskelig behandling og kan måske ikke stå alene?

Hvad siger de unge om MBT-G - to kvalitative undersøgelser

- ▶ Fjellerad et al 2021: Drop-out 10 unge & Bryde et al 2026: retrospektivt 11 unge
- ▶ Angiver følgende årsager til drop out:
  - ▶ Negative experience with treatment approach
  - ▶ Not in the right treatment
  - ▶ Difficulty receiving treatment in group format
  - ▶ Change in group make-up and treatment course
  - ▶ Experiencing negative emotions
  - ▶ No longer in need for treatment
- ▶ Positive elementer er gruppesammenhæng, god alliance og forståelse af MBTs rationale

PERSONLIGHEDSUDVIKLING OG MENTALISERING HOS UNGE

SÅRBARHED & UDVIKLING

Tidlige erfaringer: tilknytning, traumer, følelses regulering

Problemløsning, abstrakt tænkning og læring

Affektregulering og mentaliseringsevne

Udvikling af selvforståelse og identitet

RELATIONER & IDENTITET

Jævnaldrende som primær reference

Høj sensitivitet for afvisning og eksklusion

Identitet formes gennem sociale spejlinger

FØLELSER & IMPULSIVITET

Stærke, hurtigt skiftende følelser

Lav tærskel for følelsesudbrud

Mentalisering kollapser let under pres

MENTALISERING

Evnen til at forstå mentale tilstande hos sig selv og andre giver mening, regulering og bedre relationer

Vi spejler, forstår og udvikler sammen

TERAPEUTISK MULIGHED

Ungdom = udviklingsvindue

MBT støtter stabilisering

Nysgerrighed på mentale tilstande hos sig selv og andre som drivkraft

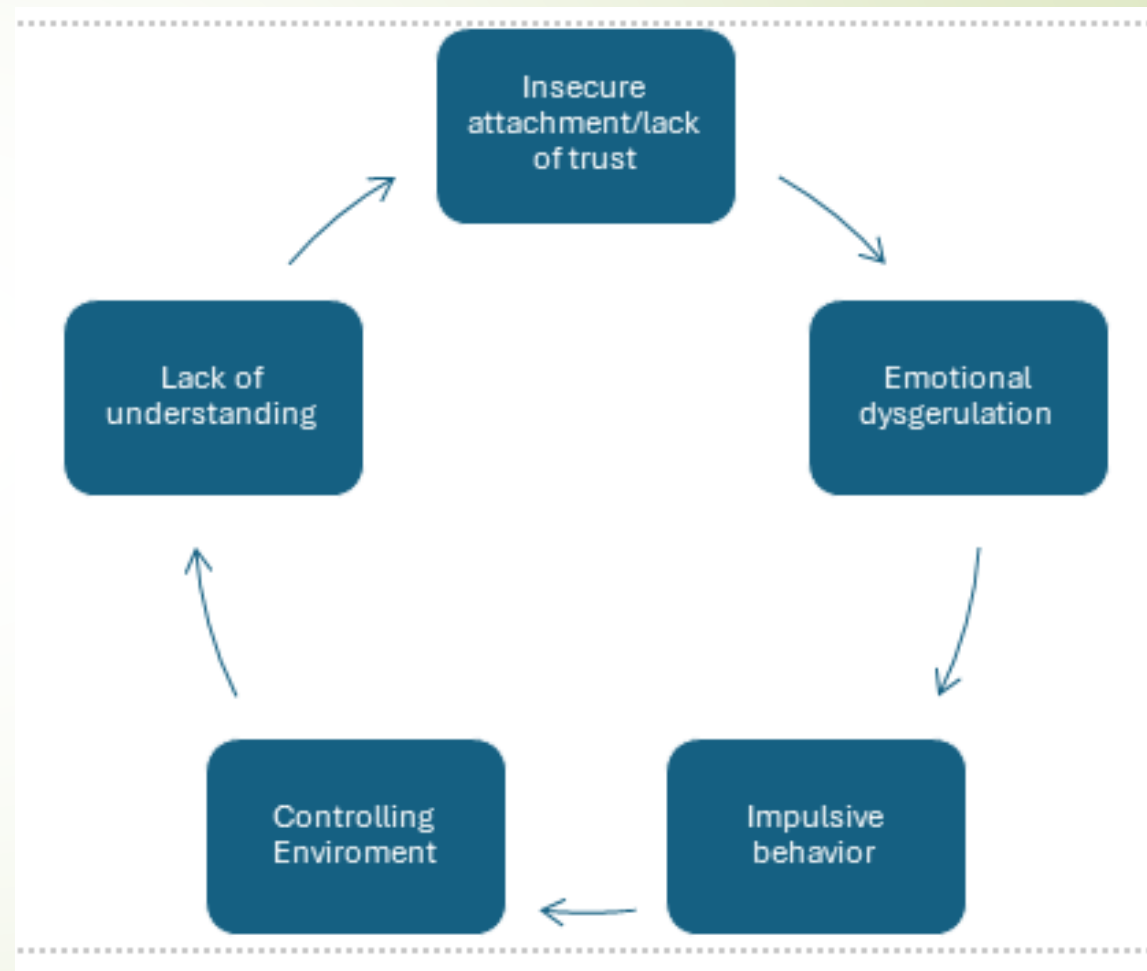

Sammen med andre unge som man kan spejle sig i

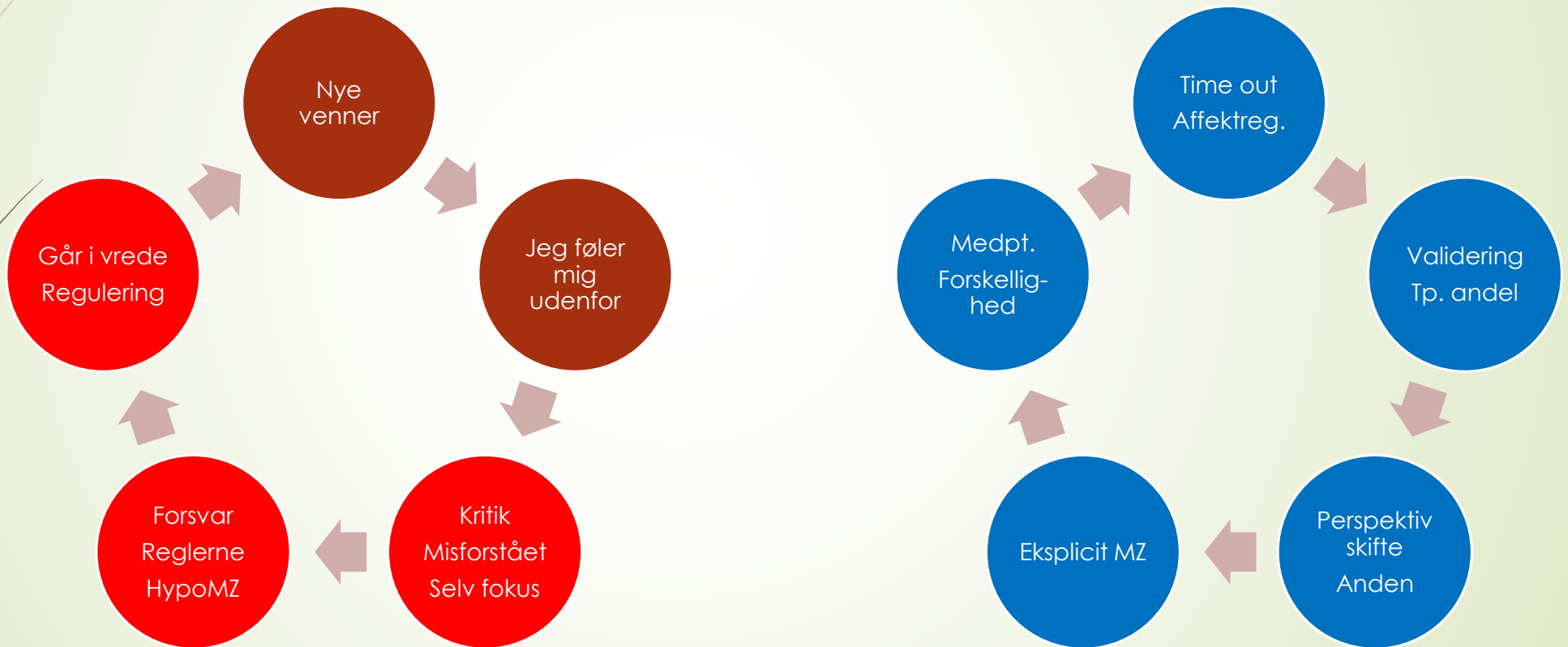
Præsentation af patienten

- 16 årig pige
- Først udredt med ADHD 13 år
- Misbrug cannabis og alkohol
- Selvskade og selvmordstanker
- Uønsket gravid
- Smidt ud af skolen pga misbrug x2
- Borderline PF 16 år
- Udadvendt, energisk, impulsiv, social og meget talende
- Hypo- og hyper-Mentalisering

Gruppe, ungdom og krise

- at høre til og tænke på den anden

Afsløring om vold i hjemmet - Tavshedspligten?

Nellys afsløring i gruppen

- Fortæller om tidligere og nuværende fysisk vold fra far, nedtoner alvoren: "Det sker ikke så tit"

Terapeuternes dilemma

- Hvor alvorligt er situationen?
- Skal det håndteres terapeutisk eller underrettes? Dansk lov: pligt til at underrette ved vold i hjemmet

Terapeuternes frygt

- At skade alliancen med Nelly
- At gøre situationen værre for hende
- At miste hende fra behandlingen

Eksempel på dialog i gruppen:

Terapeut: "Vi ved, at det her er en svær situation for dig, og det er også et stort dilemma for os. Vi frygter, at du måske vil stoppe i terapi, men på den anden side er vi forpligtet ved lov til at underrette om vold. Vi håber, du bliver, så vi kan arbejde med det sammen. Hvad siger du – kan vi tale om, hvordan det her påvirker dig?"

Nelly: "Jeg er bare bange for, hvad der vil ske, og jeg tror ikke, det hjælper. Det vil gøre min far virkelig vred."

Afsløring om vold i hjemmet - Håndtering, støtte og reparation

Handlinger – We-mode

- Drøftes i fælleskab i teamet og til supervision
- Lovpligtig underretning sendt
- Socialrådgiver tager kontakt til forældre for at beskytte terapeuternes neutralitet
- Individuel terapeut støtter Nelly uden for konflikten
- Gruppeterapeuter anerkender tillidsbruddet, validere Nellys følelser, deler egen tvivl, forklarer proceduren og lovgivningen tydeligt så rammer og intention er omsorgsfuld og tydelig (transparente), arbejder med relationen her- og nu.

Gruppens rolle

- Støtter Nelly
- Ser begge sider af dilemmaet
- Hjælper med at bevare tillid til terapeuterne

Udvikling efter krisen

- Nelly møder op igen
- Faren reagerer bedre end forventet og tager ansvar
- Terapeuter anerkender hendes pres, lettelse og mistillid
- Nelly fortsætter i gruppen – far starter i behandling

Kernepointe Krise → reparation → styrket mentalisering og bevaret alliance

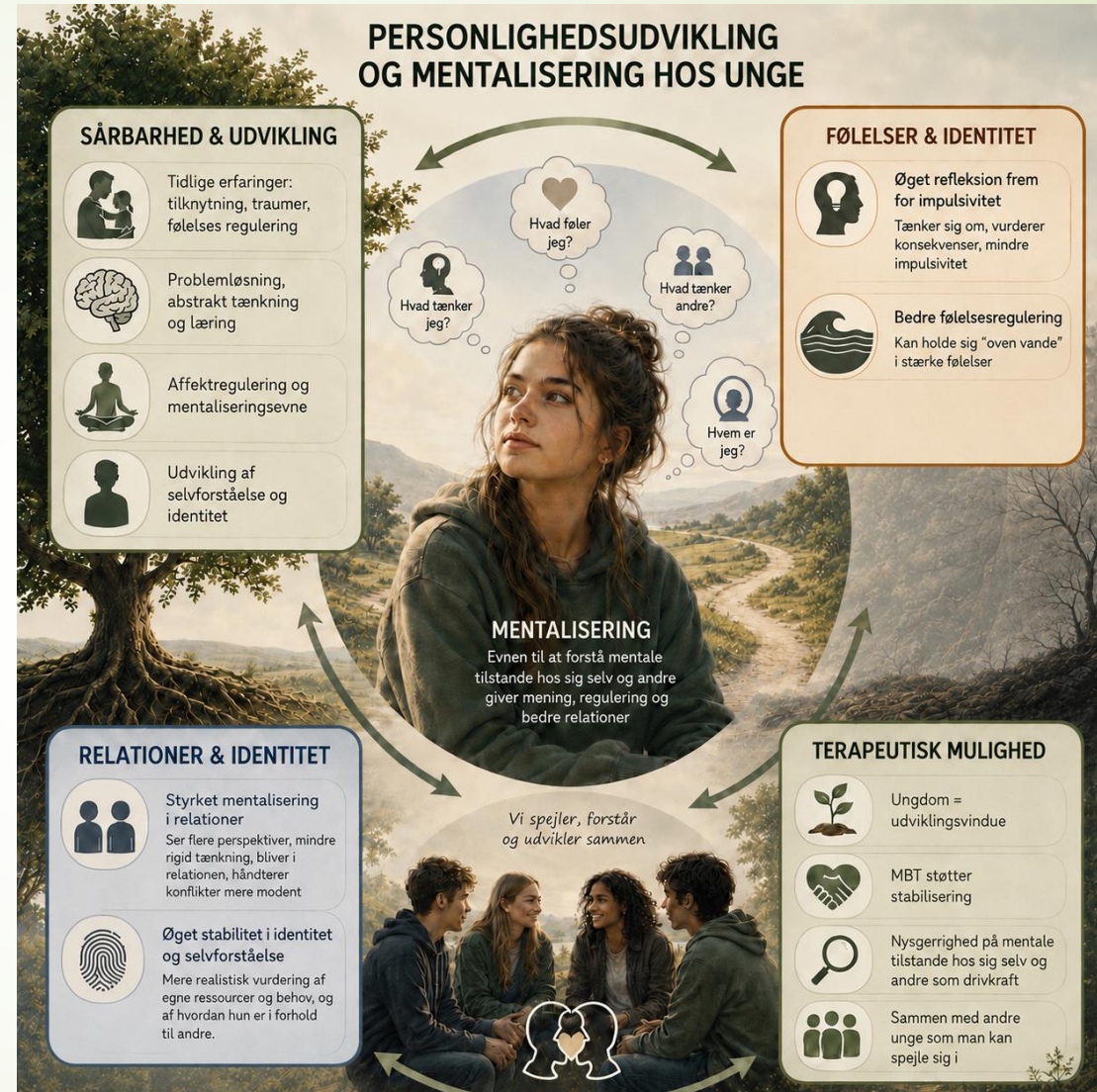
Kæreste og identitetskrise

- ▶ Pt. med BPD er kendt for at miste sig selv i nære relationer og derved også miste mentaliseringsevnen
- ▶ Nelly vil lave sig selv om for en fyr hun er forelsket i og er meget optaget af hvordan han ønsker hun skal være.
- ▶ I Gruppen vækker dette tema stor genkendelse, men ved at se situationen udefra kan medpt.er byde ind med mere rationelle overvejelser
  - ▶ Validering + nye perspektiver
- ▶ Nelly er i en tilstand af hyper-mentalisering præget af stort fokus på den andens tanker og egen mentalisering er forstyrret af stærke følelser.
- ▶ Der arbejdes med at skift på akserne:
  - ▶ Anden til selv
  - ▶ Ydre bekræftelse til indre fokus
  - ▶ Aktivering af tanker som supplement til følelser
  - ▶ Automatisk MZ erstattes af refleksion (eksplicit).

Afslutning af gruppeforløb – Nellys udvikling

► Nelly reflekterede over, at hun havde opnået betydelig forståelse for sig selv, og sammenfattede dette gennem en metafor:

“At have en personlighedsforstyrrelse er som at være ude på havet i dybt vand. Du er nødt til at blive ved med at svømme og kæmpe konstant. Hvis du stopper, risikerer du at gå under. Men der er håb: hvis du bliver ved med at svømme, kan du til sidst nå ind på lavt vand.”

Afrunding og perspektivering

- MBT-G retter sig mod de centrale problemer i ungdom og PF
- Gruppens struktur indrammer kaos og støtter de stille pt.er
  - Rummer ko-morbiditet
- Gruppe + individuelle sessioner styrker konfliktløsning og skaber øvebane for mentalisering
- Epistemisk tillid fremmer at give og tage imod i gruppen
  - Viden bliver vurderet som relevant og troværdig, når en anden ung giver den

Afrunding og perspektiver

- Tilbage til start, Er gruppe godt for unge med Personlighedsforstyrrelse?
- Hvad skal der til for at gruppe fungerer?
- Forskelle fra RCT
  - Frivillighed (motivation)
  - 6 mdr. (mindre belastning)
  - Lukket gruppe (Tryghed)
  - Mindre gruppe 5(4) medl. (Tid)
  - Gruppe + individuel
- Udvalgelse/pt. karakteristika?
  - Lav RFQ er eneste signifikante prediktor for drop-out (Jørgensen 2021)
- Hvad er jeres erfaringer med gruppe til unge??

Tak for opmærksomheden

[Mentalization-Based Group Therapy for Personality](#)

[Disorder in Adolescence: A Single Case Study](#)

<https://doi.org/10.1002/jclp.700>

Kaspyn@rm.dk og kontakt@kathrinenikolajsen.dk